

Nóg meer dwang en nóg meer overheid: het Nationaal Burgerberaad Klimaat vertrouwt de burger voor geen cent

Posted on 20 december 2025 by Lucas Bergkamp

Eerder deze maand stuurde de demissionaire VVD-minister Sophie Hermans (Klimaat en Groene Groei) het eindadvies van het Nationaal Burgerberaad Klimaat naar de Tweede Kamer. 'Dit burgerberaad,' schreef ze, 'is tot stand gekomen via een zorgvuldig proces en in nauwe samenwerking met de Kamer. 175 Nederlanders van 17 tot 87 jaar, uit alle hoeken van het land en met uiteenlopende meningen over klimaatbeleid zijn zeven weekenden bij elkaar gekomen om samen dit advies te maken. Ook de Kamer is van begin tot eind nauw betrokken geweest, middels de door de Kamer aangestelde rapporteurs.'

Het advies van het burgerberaad bevat dertien voorstellen die volgens de organisatie door tenminste 75 procent van de deelnemers werden gesteund en nog eens tien voorstellen die op tenminste 50 procent steun konden rekenen. Die

percentages blijken echter te zijn berekend met een methode die de 'ja'-stemmers op één hoop gooit met de mensen die het niet zeiden te weten, twijfelden of blanco stemden. Het is een procedure die associaties oproept met een apocriefe quote van Jozef Stalin: 'De mensen die de stemmen uitbrengen beslissen niets. De mensen die de stemmen tellen beslissen alles.'

Centrale planning

Inhoudelijk draait het advies van het burgerberaad om overheidsbeleid, belastingen en micromanagement van individuele consumptie volgens de lijnen van centrale planning. De voorstellen doen vaak denken aan een poging tot uitwerking van de *sustainable development goals* (sdg's) van de Verenigde Naties. 'Samen tegen voedselverspilling,' 'duurzaam (agrarisch) ondernemen moet lonen,' 'lang leven(de) spullen,' 'bewuster vliegen' en 'iedere stem telt: belangen in balans': allemaal slogans die maskers zijn voor meer dwang en eufemismen voor meer overheid.

- 'Samen tegen voedselverspilling': Nederland moet de Spaanse wet invoeren die restaurants en cafés verplicht '*doggybags*/bakjes' aan te bieden en supermarkten verplicht overblijvend voedsel af te prijzen. Daarnaast moet de overheid gemeenten verplichten een plan te maken tegen voedselverspilling. Over de kosten en gevolgen van dit ideetje zwijgt het burgerberaad.
- 'Duurzaam (agrarisch) ondernemen moet lonen': Nederland zou het EU-emissiehandelssysteem ook op de landbouw en de veeteelt moeten toepassen om boeren de kans te geven 'om hun boerenbedrijf vorm te geven op een manier die goed is voor de boer, de samenleving en het klimaat'. Hoe de al zwaar geplaagde agrarische sector deze klimaatbureaucratie zou kunnen overleven, laat het burgerberaad in het midden.
- 'Lang leven(de) spullen': Er moet een 'verplichte garantie van zes jaar' komen 'voor elektronica en huishoudelijke apparaten,' zoals in Schotland. *Software-updates* voor elektronica en elektrische apparaten moeten net zo lang beschikbaar blijven als de technische levensduur van het apparaat. Per productgroep moet een 'wettelijke garantietermijn' worden vastgesteld. Geen woord over de gevolgen voor de productiekosten en de doorberekening daarvan in de prijzen.
- 'Bewuster vliegen': Het beraad wil een wereldwijde belasting op kerosine,

maar hoe dat geregeld zou moeten worden, blijft onvermeld. De opbrengst moet naar 'extra innovatie en stimulatie van duurzame oplossingen,' zoals subsidie op biobrandstoffabrieken. Door de duurdere vliegtickets zal dit 'een verschuiving naar treinreizen op kortere afstanden stimuleren waardoor er een eerlijker speelveld wordt gecreëerd voor treinreizen'. De kosten verbonden aan deze maatregel zijn helaas buiten het blikveld van het burgerberaad gevallen.

- 'Iedere stem telt: belangen in balans': Er moet een 'verplicht lobbyregister' komen ('zodat alle Nederlanders kunnen zien wie invloed heeft gehad en wie betrokken is bij welke beslissing') en een 'lobbyparagraaf' in ieder beleidsstuk. Over de invloed van rijkelijk gesubsidieerde ngo's en hun lobbyactiviteiten wordt in het eindadvies gezwegen.

'Geen gezeik, iedereen rijk'

Toenmalig NSC-minister Judith Uitermark van Binnenlandse Zaken zei in januari bij de aanvang van het burgerberaad dat het mooi zou zijn als er een persoonlijk koolstofbudget uit zou rollen. Dat is niet gelukt, maar wel pleit het burgerberaad voor een algemene 'klimaatbonus,' die ook door de EU zou moeten worden ingevoerd: 'Een systeem waarbij je als consument bij de aankoop van bepaalde (luxe) spullen en diensten iets extra's betaalt, omdat die producten niet goed zijn voor het klimaat. Alles wat er in Nederland extra betaald wordt, gaat in een grote pot. De opbrengst in die pot wordt uitgekeerd aan alle Nederlanders van 18 jaar en ouder. Iedereen krijgt dat elke maand op zijn bankrekening gestort.' Het doet sterk denken aan de befaamde verkiezingsleus uit 1981 van De Tegenpartij van Jacobse & Van Es: 'Geen gezeik, iedereen rijk'.

Ondanks de manipulatie en sturing bleek het burgerberaad misschien toch minder activistisch dan mocht worden verwacht. Zie bijvoorbeeld deze passage uit het eindadvies: 'Wij kijken niet naar klimaatbeleid. Wij kijken naar goed, gedragen algemeen beleid wat ook los van klimaat een toegevoegde waarde heeft. Onze kernwaarden zijn breder dan klimaat en omvatten onder andere bestaanszekerheid, keuzevrijheid, leefbaarheid, economie, geluk, innovatie en milieu.'

Ondemocratische sluiproute

Een team van zorgvuldig geselecteerde wetenschappers heeft het burgerberaad bijgestaan. Zo mocht een KNMI-directeur op de eerste bijeenkomst komen uitleggen

hoe ‘ernstig en urgent’ de situatie is. Dat het aantal weergerelateerde doden de afgelopen eeuw spectaculair is gedaald, vertelde hij er niet bij. Niet alle wetenschappelijke inzichten werden op prijs gesteld.

Het instrument van het burgerberaad is aangeprezen als ‘democratische vernieuwing’. Maar het is iets heel anders. Omdat de progressieven niet altijd meteen hun zin konden krijgen in de Eerste en Tweede Kamer, zijn ze op zoek gegaan naar andere methodes. De gang naar de rechter was de eerste sluiproute, het burgerberaad de tweede. Met parlementaire democratie heeft het niets van doen.

Wynia’s Week** verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee, ook straks in het nieuwe jaar? **Doneren kan zo**. **Hartelijk dank!

Donateurs kunnen ook reageren op recente artikelen, video’s en podcasts en ter publicatie in Wynia’s Week aanbieden. Stuur uw reacties aan reacties@wyniasweek.nl Vergeet niet uw naam en woonplaats te vermelden (en, alleen voor de redactie: telefoonnummer en adres). Niet korter dan 50 woorden, niet langer dan 150 woorden. Welkom!